

Årsredovisning

för

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök

802004-1441

Räkenskapsåret

2014

Innehållsförteckning

Förvaltningsberättelse	1 - 6
Resultaträkning	7 - 7
Balansräkning	8 - 9
Tilläggsupplysningar	10 - 14
Revisionsberättelse	-
Bilaga 1 och 2	-

Styrelsen för Stiftelsen Forska Utan Djurförsök får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2014.

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök bildades 1964 av Nordiska Samfundet Mot Plågsamma Djurförsök (numera Förbundet Djurens Rätt). Forska Utan Djurförsöks syfte och ändamål är att stödja forskning med målet att djurförsök, särskilt plågsamma sådana, ska ersättas med moderna djurfria metoder.

Forska Utan Djurförsöks huvudsakliga uppgift är att genom forskningsanslag främja utveckling, utvärdering och spridning av djurfria metoder som kan ersätta djurförsök, eller minska behovet av djurförsök genom att de är bättre och mer tillförlitliga än djurförsöken de ersätter. I Forska Utan Djurförsöks uppgift ingår också att sprida information om alternativ till djurförsök, främst till forskare och blivande forskare, men även till politiker, media och allmänheten.

Genom politiskt påverkansarbete och i samarbete med andra aktörer inom och utanför Sverige arbetar Forska Utan Djurförsök i olika politiska och vetenskapliga sammanhang för att lyfta fram frågor som rör alternativ till djurförsök.

Forska Utan Djurförsöks verksamhet finansieras i huvudsak genom gåvor och arv från allmänheten, även om viss företagssponsring förekommer. Därför är informationsverksamhet och insamlingsåtgärder riktade till allmänheten en viktig del i vårt arbete. Forska Utan Djurförsök har 90-konto och granskas därmed av Svensk Insamlingskontroll.

Årets ekonomiska resultat blev ett överskott på 1 710 998 kronor (föregående år var det ett överskott på 160 415 kronor). Forskningsanslagen bokförs direkt i resultaträkningen. Under 2014 har 1 312 000 kr kronor betalats ut till forskningsanslag (år 2013 utbetalades 760 000 kronor i forskningsanslag).

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök är registrerad hos Länsstyrelsen (tillsynsmyndighet).

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Under 2014 inleddes ett utvecklingsarbete med en ny insamlingsstrategi för att få in fler givare som stödjer verksamheten och för att kunna öka intäkter och anslag till forskning. Stiftelsen etablerades ett större samarbete med försäkringsbolaget Sveland Djurförsäkringar med syfte att nå nya målgrupper och värva fler givare.

Då forskningsprojekten som får stöd av Forska Utan Djurförsök i de allra flesta fall löper under mycket lång tid och även, i allmänhet, har fler finansiärer än Forska Utan Djurförsök, är det inte möjligt att bryta ut och redovisa effekter som har en *direkt* koppling till Forska Utan Djurförsöks verksamhet. Vidare har forskning inom detta område mycket långa cykler från start till tillämpning. Därför rapporteras istället vilka projekt som får stöd från Forska Utan Djurförsök samt i vilken omfattning (se bilaga 1). Vi vill dock kort nämna ett par av de forskningsprojekt som Forska Utan Djurförsök stöttat under flertal år och som har visat särskilt positiva resultat. Vi vill främst lyfta fram forskningsprojektet som Anna Herland driver. Anna Herland har lyckats utveckla en 3D modell, där hudcellsprover från Alzheimers patienter, omvandlas till nervceller med egenskaper som liknar de i hjärnan hos Alzheimers patienter. Denna mänskliga cellodlingsmodell är nu så etablerad att den har börjat användas av andra forskargrupper. Under 2014 inkom en ansökan från en forskargrupp som använder Anna Herlands metodik. Cellmodellen tros i framtiden kunna ersätta plågsamma djurförsök för att studera Alzheimers och andra neurodegenerativa sjukdomar. Vidare vill vi lyfta fram Maria

Karlgren forskningsprojekt. Maria Karlgren utvecklar cellmodeller av blodhjärnbarriären som på sikt ska kunna ersätta djurtester vid tidig läkemedelsutveckling för att förutsäga om läkemedel nå hjärnan eller inte.

De områden som Forska Utan Djurförsök arbetar och påverkar inom utgörs av följande delar:

Forskningsstöd och påverkan på forskarsamhället.

- 10-15 projekt årligen (som får finansiering)
- Föreläsningar som ”Alternativ till djurförsök” och ”Etik och djurförsök”.
Målgrupp är studenter, forskarstuderande (doktorander) och gästforskare på universitet m fl.
- Seminarium kring datormodeller som alternativ i djurförsök.
- Nordiska forskningspriset för alternativ till djurförsök.
- ”Forskarrum” på hemsidan – en plats som kommunicerar och tillgängliggör forskning för djurförsöksfria metoder samt Forska Utan Djurförsöks bidrag till denna forskning.
- Nyhetsbrev.

Opinionsbildning

- Deltar i seminarier.
- Kampanjer och nyhetsbrev till intresserad och initierad allmänhet.
- Facebook och hemsida.
- PR-aktiviteter gentemot journalister i syfte lyfta Forska Utan Djurförsöks frågor på den politiska Agendan.

Politisk påverkan

- Representation i Jordbruksverkets nationella kommitté för skydd av försöksdjur.
- Representation i Centrala djurförsöksetiska nämnden.
- Remissinstans för lagförslag, nya föreskrifter mm.
- Kontakt med riksdagsledamöter.

Forskningsprojekt

Att utveckla och utvärdera nya test- och forskningsmetoder tar både lång tid och kostar mycket pengar. Fortfarande finns inte alternativ till de flesta djurförsök. För att ersätta fler djurförsök behövs mycket mer forskning och utveckling av nya metoder och tekniker. För Forska Utan Djurförsök står "alternativ till djurförsök" för djurfria metoder - dvs nya effektiva metoder som ersätter djurförsök. Vi ger därför bara forskningsanslag till projekt som har som mål att ersätta djurförsök. Forskningsprojekten som fick finansiering av Forska Utan Djurförsök under 2014 presenteras i bilaga 1.

Föreläsningar

Att utbilda forskare och doktorander inom djurförsöksfri forskning är en central del i det förändringsarbete som Forska Utan Djurförsök genomför. Med vetenskapliga argument och kommunikativ förmåga, hoppas vi att vi får målgruppen att ifrågasätta och förändra sin syn på frågan om djurförsök. Förändringen ligger bl.a. i att få blivande eller verksamma forskare att förstå att de alternativa tekniker som finns idag, t ex i form av digital simulering eller in vitro-forskning (utan för kroppen), många gånger är väl så effektiva, i forskningsarbetet, som forskning på djur. Kombinerat med detta förmedlas även den djuretiska värdegrundsfrågan som ligger till grund för Forska Utan Djurförsöks verksamhet med syfte att få mottagargruppen att välja bort djurförsök vid varje fall där så är möjligt.

Arbetet med föreläsningar inkluderar kontakter med forskarvärlden, föreläsningar på universitet och högskolor, politisk påverkan och informationsspridning om djurförsök och djurfria metoder. De

föreläsningar vi hållit under verksamhetsåret 2014 finns listade i bilaga 2.

Opinionsbildning

Forska Utan Djurförsök har många besökare på såväl hemsida som Facebook-sida. Under 2014 hade organisationen 93 825 besök på www.forskautandjurforsok.se och av dessa var 64 581 unika besök. Detta är en indikator på att vår kommunikation upplevs som relevant och aktuell för olika målgrupper.

På Forska Utan Djurförsöks Facebook-sida hade organisationen den 1:a januari 2014 36 432 vänner ("gilla-relation") och den 31:a dec: 53 167 st. Den stora ökningen av antalet vänner på Facebook-sidan är en indikator på att vi når ut till allmänheten i frågor som är relevanta och aktuella.

Vårt kommunikationsarbete lägger grunden för att vi ska kunna påverka den politiska agendan. Vi agerar på en komplicerad arena med stor konkurrens om den massmediala uppmärksamheten. Därför är det mycket glädjande att Forska Utan Djurförsök och vår verksamhet vid ett flertal tillfällen fått uppmärksamhet i media.

Forska Utan Djurförsök och den forskning vi stödjer har under året uppmärksammats i både TV och radio. När Forska Utan Djurförsök firade 50-årsjubileum med ett seminarium i Linköping gjorde TV ett inslag från seminariet där forskare berättade om hur de använder cellmodeller för att forska om bl.a. cancer och Alzheimers sjukdom och för att utveckla nya läkemedel.

Vesa Loitto vid Linköpings universitet var en av Forska Utan Djurförsöks ny anslagstagare 2014. Hans forskning går ut på att testa om risker med nya läkemedel kan undersökas i en ny cellmodell istället för i djurförsök. Om han lyckas kan det spara tiotusentals försöksdjur varje år. Projektet har under året uppmärksammats bl.a. i SVT:s Östnytt, Ny Teknik och Labtech Magazine.

Ett program i radions serie Vetandets värld handlade om alternativ till djurförsök. Forska Utan Djurförsöks sakkunniga Karin Gabrielson Morton och två av våra anslagstagare, forskarna Anna Falk och Anna Herland, som jobbar med avancerade cellmodeller såsom mänskliga stamceller och organ på microchip, medverkade i programmet.

Vidare publicerades under året ett antal artiklar från Forska Utan Djurförsöks seminarium under Digital Health Days på Stockholmsmässan, där de senaste framstegen inom dator- och cellbaserad metodik för att ersätta djurförsök presenterades. Under seminariet delades också Nordiska forskningspriset för alternativ till djurförsök ut. Pristagarna var forskartrion Christel Bergström, Maria Karlgren och Pär Matsson vid Uppsala universitet som tilldelas priset för sitt arbete med att utveckla djurfria metoder vid läkemedelsutveckling.

Politisk påverkan

Inför riksdagsvalet 2010 tog Forska Utan Djurförsök fram en handlingsplan med konkreta politiska åtgärder för att fler djurförsök ska kunna ersättas med djurfria metoder. Inför valet 2014 togs en ny, uppdaterad handlingsplan fram med fyra punkter:

1. Avsätt tillräckliga resurser till ett 3R-center, Jordbruksverkets Nationella kommitté för försöksdjursfrågor, de djurförsöksetiska nämnderna samt de myndigheter som ska ta fram 3R-planer.
2. Ta fram strategier för att ersätta djurförsök, inte minst inom medicinsk forskning och för att målmedvetet ersätta plågsamma försök på djur.
3. Öka resurserna till forskning för att ersätta djurförsök
4. Gör särskilda satsningar på att ersätta kemikalietester på djur.

Både 2010 och 2014 följdes handlingsplanerna upp med politiska kontakter både på departementen, i riksdagen och på myndighetsnivå. Under 2014 bar detta arbete frukt när riksdagen i februari gav sitt tydliga

stöd både till inrättandet av ett ”kompetenscenter för 3R-frågor”¹ och att berörda myndigheter ska ta fram 3R-handlingsplaner för djurförsök inom deras respektive ansvarsområden.

Sedan 2013 ska varje EU-land ha nationella kommittéer med uppgiften att ge råd till myndigheter och djurskyddsorganen (som ska finnas vid alla institutioner där djurförsök görs) och se till att det sker ett utbyte av bästa praxis både inom landet och inom EU. Forska Utan Djurförsök är representerade i den svenska kommittén - **Jordbruksverkets nationella kommitté** för skydd av djur som används för vetenskapligt ändamål. Via Nationella kommittén kan Forska Utan Djurförsök vara med och påverka arbetet med frågor som rör djurförsök och djurfria metoder samt arbetet med att utforma 3R-centret.

Sedan 2013 finns även en **Central djurförsöksetisk nämnd** som ska hantera överklaganden av beslut i de regionala djurförsöksetiska nämnderna. Den centrala nämnden ska också utvärdera alla pågående djurförsök samt alla försök på apor och andra försök som de regionala nämnderna beslutar ska efterhandsgranskas för att dra lärdomar av hur 3R-arbetet kan förbättras. Forska Utan Djurförsöks sakkunniga Karin Gabrielson Morton är ledamot i den Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Forska Utan Djurförsök bedriver ett aktivt, politiskt påverkansarbete och kontaktas också direkt av enskilda riksdagsledamöter och politiska företrädare. Detta har, under 2014, bl a resulterat i:

- Aktiv delaktighet i förberedelser till politiska debatter, interpellationer och frågeställningar.
- Stöd inför riksdagsledamöters mediakontakter.
- Delaktighet kring underlag för riksdagsmotioner.
- Information kring djuretiska forskningsfrågor.

Genom organisationens forskningsstöd har Forska Utan Djurförsök kunnat visa att det går att utveckla nya metoder som på ett bättre sätt än djurförsöken kan användas för att bedöma risker för människor. Forska Utan Djurförsök har också övertygat politikerna om att ett förbud mot djurtester inte innebär risker för konsumenterna, utan snarare bidrar till att nya och bättre testmetoder utvecklas.

Avslutningsvis

Ovanstående är alla exempel på direkta effekter av Forska Utan Djurförsöks aktiva arbete för utveckling och användning av djurfria metoder och det är ingen tvekan om att organisationen är en kraftfull förändringsaktör inom sitt område med flera viktiga förändringar som facit.

Förvaltning

Styrelsen bestod under året av Cecilia Clemedson (ordförande), Erik Walum (vice ordförande), ledamöterna Jan-Erik Strömberg (sekreterare), Susanne Ståhlberg, Inge Skog, Eva Diesen, Madeleine Hedenius, adjungerad Ewa Prenze Isaksson (kassaförvaltare), samt suppleanterna Anita Johansson, Charloth Johansson och Anna-Maria Svedberg. Styrelsen har under året haft fem protokollförda styrelsemöten.

Inom styrelsen finns kunskap och erfarenhet inom följande områden: djurförsök och alternativa metoder, politik, djurrättskunskap, personaladministration, insamlingsarbete och ekonomi.

Revisor för verksamhetsåret har varit Mats Blomgren, med suppleanten Andreas Jonson, båda vid revisionsfirman PwC.

Attestordning, arbetsordning för styrelsens arbete, arbetsfördelningen mellan styrelse och verksamhetschef

¹ 3R står för de engelska orden Replace, Reduce och Refine, vilket innebär att djurförsök ska ersättas så långt som möjligt samt begränsas och lidandet minskas när det inte är möjligt att ersätta försöksdjuren.

och policydokument som t.ex. placeringspolicy och forskningspolicy ses över en gång per år. Dokumentet "Styrelsens arbetsordning" reglerar bl.a. den finansiella rapporteringen och utvärderingen av den interna kontrollen.

Inom Forska Utan Djurförsök finns en vetenskaplig kommitté, ett personalutskott samt ett ekonomi- och investeringsutskott. Utskotten består i första hand av styrelseledamöter, men även personer utanför styrelsen kan adjungeras efter beslut av styrelsen. Till vetenskapliga kommittén har under året bl.a. adjungerats dr Henrik Appelgren, miljögiftsexpert på Kemikalieinspektionen.

Ansökningar om forskningsanslag granskas även av externa experter som tillfrågas utifrån expertis inom aktuella områden för respektive ansökan. Personer som sitter i Forska Utan Djurförsöks styrelse och vetenskapliga kommitté kan söka anslag, men får inte delta i eller närvara vid några diskussioner eller beslut rörande sina egna ansökningar. Ansökningar från dessa personer ska alltid granskas av två externa experter.

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök har sitt kansli på Virkesvägen 10, 120 30 Stockholm. Telefon 08-749 03 40. E-post info@forskautandjurforsok.se. Fax 08-749 13 40.

På kansliet arbetade under året Rodrigo Garay 70% (Generalsekreterare), Karin Gabrielson Morton 100% (sakkunnig), Ami Sundeman 100% (insamlingsansvarig), Ingrid Lindmark 100% (marknadsföringsansvarig), och f.o.m. 20140815 Lisa Löhr (insamling), samt Mona Lundqvist, som varit anställd sedan 1998 fram till sin död 20140406.

Verksamhetschefen har erhållit 32 900 kronor per månad (70 % tjänst).

Stiftelsen Forska Utan Djurförsök har 90-konto (plusgiro 90 70 90-5) och står därmed under tillsyn av Svensk Insamlingskontroll. Forska Utan Djurförsök är medlem i Frivilligorganisationernas Insamlingsråd (FRII) och följer FRIIs Kvalitetskod. Årsredovisningen är i sin helhet granskad av en auktoriserad revisor.

Flerårsöversikt (sek)	2014	2013	2012	2011	2010
Antal gåvogivare	4 600	4 520	4 030	3 990	3 550
Bidrag autogiro/månad	176 376	171 401	163 200	122 251	120 030
Anslagsutdelning	1 312 000	760 000	760 000	1 240 000	270 000
Verksamhetens intäkter	8 086 702	5 117 745	4 942 426	4 268 817	4 741 237
Medelantal anställda	4	4	5	4	4

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen föreslår att till förfogande stående vinstmedel (kronor):

balanserad vinst	120 696
årets vinst	1 710 998
	1 831 694
disponeras så att i ny räkning överföres	1 831 694

Stiftelsens resultat och ställning i övrigt framgår av efterföljande resultat- och balansräkning med tilläggsupplysningar.

Resultaträkning	Not	2014-01-01 -2014-12-31	2013-01-01 -2013-12-31
Gåvor, arv, företagssamarbeten		7 878 741	4 766 029
Övriga intäkter	1	207 961	351 716
		8 086 702	5 117 745
Verksamhetens kostnader	2		
Ändamål		-5 356 492	-4 171 924
Insamling		-963 571	-613 794
Administration		-520 580	-471 900
		-6 840 643	-5 257 618
Rörelseresultat		1 246 059	-139 873
Resultat från finansiella poster			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	3	415 440	209 810
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		50 511	30 177
Räntekostnader och liknande resultatposter		-1 012	-2 559
Värdereglering värdepapper		0	62 860
		464 939	300 288
Resultat efter finansiella poster		1 710 998	160 415
Årets resultat		1 710 998	160 415

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andra långfristiga värdepappersinnehav	4, 5	3 183 759	2 785 502
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Övriga fordringar		20 092	6 393
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		60 000	98 530
		80 092	104 923
<i>Kassa och bank</i>		4 996 546	3 594 770
Summa omsättningstillgångar		5 076 638	3 699 693
SUMMA TILLGÅNGAR		8 260 397	6 485 195

Balansräkning	Not	2014-12-31	2013-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	6		
<i>Fritt eget kapital</i>			
Grundkapital		5 508 825	5 508 825
Donationsfonder		289 047	289 047
Balanserad vinst eller förlust		120 696	-39 720
Årets resultat		1 710 998	160 415
		7 629 566	5 918 567
Summa eget kapital		7 629 566	5 918 567
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		259 684	114 384
Övriga skulder		204 271	121 678
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		166 876	330 566
Summa kortfristiga skulder		630 831	566 628
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		8 260 397	6 485 195
Ställda säkerheter		Inga	Inga
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Tilläggsupplysningar

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna upplysningar

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och BFNAR 2012:1 (K3).

Övergången till K3-regelverket innebär byte av redovisningsprincip. Följande redovisnings- och värderingsprincip har ändrats vid övergången till K3:

Redovisning av bidrag och gåvor. Villkorade gåvor intäktsredovisades tidigare vid gåvotillfället för att därefter särredovisas som ändamålsbestämda medel i eget kapital. Enligt K3 skuldförs villkorade gåvor med återbetalningsskyldighet till dess att villkoren är uppfyllda och ingår i begreppet bidrag. Villkorade gåvor med återbetalningsskyldighet som tidigare redovisats som ändamålsbestämda medel ska omklassificerats till skuld.

Resultaträkningen

Verksamhetsintäkter

Endast det inflöde av ekonomiska fördelar som organisationen erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas, om inget särskilt anges nedan, till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas.

Gåvor

Gåvor redovisas som huvudregel som intäkt när de erhålls. En gåva som intäktsförts redovisas antingen som en tillgång eller en kostnad beroende på om gåvan förbrukas direkt eller inte. Gåvor som organisationen avser att stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar. Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde. I de fall organisationen lämnat en ersättning för att erhålla gåvan minskas gåvans värde med ersättningen.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls. Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som organisationen fått eller kommer att få.

Försäljning och övriga intäkter

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället. Prenumerationer redovisas som intäkt linjärt över prenumerationstiden. Intäkter som inte har med organisationens primära verksamhet att göra redovisas som övriga intäkter.

Verksamhetens kostnader

Ändamålskostnader

Ändamålskostnader är sådana kostnader som kan hänföras till insamlingsstiftelsens uppdrag enligt stadgarna. Till ändamålskostnader räknas även kostnader för opinionsbildande och upplysande verksamhet inom ramen för ändamålet. När stiftelsen har förpliktigt sig att utföra en viss åtgärd gentemot tredje man bokförs detta som en kostnad. För forskningsanslag uppkommer en förpliktelse när stiftelsens forskningskommitté har rekommenderat anslag, styrelsen fattat beslut om anslag och detta skriftligen meddelats mottagaren.

Insamlingskostnader

Med insamlingskostnader menas direkta kostnader för insamlingsarbetet. Direkta kostnader är lönekostnader för de medarbetare som arbetar med insamling, samt kostnader för insamlingsaktiviteter, kampanjer, utskick och givarregisgter. Hit hör också de till insamlingskostnaderna fördelade gemensamma kostnaderna/samkostnaderna.

Administrationskostnader

Administrationen utgör en kvalitetsgaranti för ändamålet och för givaren. Hit hör kostnader för revision, delar av hyra, administrativa system sam även fördelade gemensamma kostnader/samkostnader såsom hela eller delar av ekonomifunktionen, lokalvård m m.

Balansräkningen

Tillgångar, skulder och avsättningar värderas till anskaffningsvärde om inget annat anges nedan.

Anläggningstillgångar

Samtliga inköp av inventarier av mindre värde bokförs som kostnad. Stiftelsen är inte skattepliktig men använder skatteverkets definition på mindre värde.

Finansiella tillgångar

Vid anskaffningstidpunkten värderas finansiella tillgångar till anskaffningsvärde med tillägg för direkta transaktionsutgifter.

Efter första redovisningstillfället värderas långfristiga finansiella tillgångar som inte är räntebärande till anskaffningsvärde.

Alla tillgångar som innehas för riskspridning anses ingå i en värdepappersportfölj och betraktas därmed som en post vid värdering enligt lägsta värdets princip respektive vid nedskrivningsprövning.

Noter

Not 1 Övriga intäkter

	2014	2013
Utdelning Blanche Lindegrens fond	152 600	153 383
Försäljning marknadsföringsmaterial	36 732	11 472
Lönebidrag	16 729	186 092
Övriga intäkter	1 900	770
	207 961	351 717

Not 2 Anställda och personalkostnader

	2014	2013
Medelantalet anställda		
Kvinnor	3	3
Män	1	1
	4	4

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader inklusive pensionskostnader

Löner och andra ersättningar	1 665 258	1 883 404
Sociala kostnader och pensionskostnader (varav pensionskostnader)	709 814 (154 493)	760 351 139 092)
Totala löner, andra ersättningar, sociala kostnader och pensionskostnader	2 375 072	2 643 755

Av årets lönekostnad har 150 350 kronor (föreg år 126 750 kronor) betalats ut till styrelsen och vetenskapliga kommittén.

Lönebidrag har erhållits under räkenskapsåret med totalt 16 729 kronor (föreg år 186 092 kronor), vilket redovisas brutto under övriga intäkter.

Not 3 Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar

	2014	2013
Resultat vid avyttringar aktier och övriga värdepapper	322 709	113 181
Utdelning	92 731	96 629
	415 440	209 810

Not 4 Andra långfristiga värdepappersinnehav

	2014-12-31	2013-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 785 502	2 986 510
Inköp	2 408 341	399 993
Försäljningar	-2 010 084	-601 001
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 183 759	2 785 502
Ingående nedskrivningar		-62 860
Återförda nedskrivningar		62 860
Utgående ackumulerade nedskrivningar		0
Utgående redovisat värde	3 183 759	2 785 502

Not 5 Andra långfristiga värdepappersinnehav

Namn	Bokfört värde	Marknadsvärde
Swedish Match, aktier depå Swedbank	12 240	12 240
Stockwik Förvaltning, aktier depå Swedbank	1	1
SHB fonder	76 613	76 643
Navexa fonder	165 199	218 820
Nordea fonder	28 385	32 552
Carneige Corp Bond, depå Garantum	279 221	276 295
Strukturerade produkter, depå Garantum	2 122 100	2 075 030
Klövern RB 1 150302, depå Garantum	500 000	501 658
	3 183 759	3 193 239

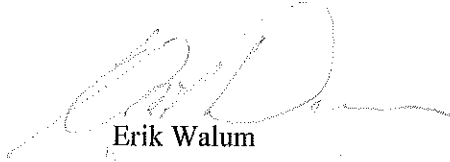
Not 6 Förändring av eget kapital

	Grund kapital	Donations fonder	Balanserat resultat	Årets resultat
Belopp vid årets ingång	5 508 825	289 047	-39 719	160 415
Disposition av föregående års resultat:			160 415	-160 415
Årets resultat				1 710 998
Belopp vid årets utgång	5 508 825	289 047	120 696	1 710 998

Stockholm den 21 maj 2015

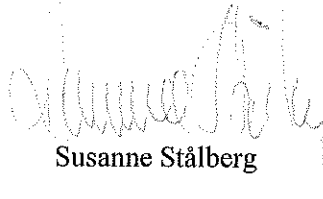
Cecilia Clemedson
Ordförande

Erik Walum

Jan-Erik Strömberg

Susanne Stålberg

Eva Diesen

Inge Skog

Min revisionsberättelse har lämnats

Mats Blomgren
Auktoriserad revisor

Revisionsberättelse

Till Styrelsen i Stiftelsen Forska Utan Djurförsök, org.nr 802004-1441

Rapport om årsredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Stiftelsen Forska Utan Djurförsök för år 2014.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur stiftelsen upprättar årsredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i stiftelsens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av stiftelsens finansiella ställning per den 31 december 2014 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Stiftelsen Forska Utan Djurförsök för år 2014.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen enligt stiftelselagen och stiftelseförordnandet.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om huruvida jag vid min granskning funnit att någon ledamot av styrelsen handlat i strid med stiftelselagen, årsredovisningslagen eller stiftelseförordnandet. Jag har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om förvaltningen har jag utöver min revision av årsredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i stiftelsen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot är ersättningsskyldig mot stiftelsen eller om det finns skäl för entledigande. Jag har även granskat om någon styrelseledamot på annat sätt har handlat i strid med stiftelselagen, årsredovisningslagen eller stiftelseförordnandet.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mitt uttalande.

Uttalande

Enligt min uppfattning har styrelseledamöterna inte handlat i strid med stiftelselagen, stiftelseförordnandet eller årsredovisningslagen.

Stockholm den 12 juni 2015

Mats Blomgren
Auktoriserad revisor

Bilaga 1.

Projekt som fick anslag 2014

Under 2014 fick 11 olika projekt anslag från Forska Utan Djurförsök för att utveckla alternativ till djurförsök inom läkemedelsutveckling, sjukdomsforskning och giftighetstestning. Tre av projekten fick stöd för första gången (tre översta), medan andra innebär fortsatt stöd till projekt som fått anslag tidigare.

Kristina Blom, Medibiome AB, Ny alternativ testmetod baserad på infekterad mänsklig levande hud för studier om substansers och biomaterials effekter på sårsläkning.

Anslag: 100 000 kr

För att studera sår och infektioner i hud, liksom att testa olika produkters och ämnens effekter på huden, används fortfarande både grisar och kaniner i försök. För att testa kemikalier finns visserligen olika cellmodeller med odlad hud, men bättre modeller behövs. Kristina Blom på Medibiome utvecklar en ny modell av mänsklig hud från olika donatorer, som tar hänsyn även till att vi människor skiljer oss åt. Huden hålls levande i en så kallad bioreaktor som utvecklats av företaget. Projektet går ut på att verifiera och validera metoder för att studera sårsläkning i infekterade sår i hud som odlas i bioreaktorn.

Vesa Loitto, Linköpings universitet, Preklinisk analys av cellstress i cellkulturer ersätter djurförsök i läkemedelsutveckling

Anslag: 100 000 kr

Vesa Loitto och kollegor vid Linköpings universitet utvecklar en metod för att i realtid kunna följa vad som händer i celler som exponeras för nya läkemedelssubstanser. Med hjälp av en självlysande biosensor inuti celler går det att i realtid följa vad som händer inne i cellen.

Det som undersöks är en form av skada på cellen som kallas cellstress, och som påverkar cellens förmåga att tillverka viktiga proteiner. Om cellen är alltför skadad kan den dö, vilket kan påverka hela organsystem. Man tror att cellstress är en viktig orsak till flera sjukdomar och att det är via cellstress som många kemikalier skadar oss. En cell-baserad analysmetod kan bli ett snabbare och billigare sätt att undersöka risker med nya läkemedel, samtidigt som metoden förväntas vara bättre än djurtester på att förutsäga effekter på människor. Därför kan metoden, om den fungerar, leda till att tiotusentals försöksdjur sparas varje år.

Jan-Ingvar Jönsson, Linköpings universitet, Alternativa metoder i leukemiforskning för att förstå resistensutveckling av leukemistamceller samt för utveckling av nya terapiformer

Anslag: 100 000 kr (inklusive 50.000 kr från Djurskyddet DOSO)

Användningen av försöksdjur i forskning kring cancer och leukemi ökar. Men resultaten är inte optimala. Fortfarande behandlas leukemipatienter på ungefär samma sätt och med samma cellgifter som för trettio år sedan. Behandlingen innebär en svår balansgång mellan att få god effekt på tumörceller och inte alltför svåra biverkningar p.g.a. giftighet som drabbar friska celler. Läkemedlen kan ha mycket olika effekter på patienter trots att de har samma sjukdom i samma stadium och får läkemedlet i samma dosering. Skillnaden beror bl.a. på olikheter i proteiner som överför signaler från utsidan av cellen till dess inre. Likaså blir vissa patienter resistenta med läkemedlen; cancercellerna hittar på olika sätt att överleva behandlingen.

Djurmodellerna som används i forskningen har flera problem, bortsett från de etiska problem som är förknippade med att använda djur i försök. Leukemisjukdomen i försöksdjuren saknar den variation som finns mellan olika leukemipatienter. Och de mekanismer som ligger bakom resistensutvecklingen hos människor verkar inte vara desamma hos djuren. Behovet av nya och bättre modeller är alltså stort, liksom behovet att kunna individanpassa tester för att skraddarsy behandlingen för varje enskild patient.

Jan-Ingvar Jönssons forskargrupp ska utveckla modeller för just detta. Tidigare fanns inte metodik för att utföra analyser av ett stort antal proteiner i en enskild cell, men nu finns ett avancerat instrument som kallar CyTOF-masscytometer tillgängligt vid Linköpings universitet. Forskargruppen ska, med hjälp av celler från patienterna, kartlägga proteinerna och hur de samspelar i cellerna och vid resistensutveckling. Målet är att ersätta djurförsök och samtidigt ge nya och bättre förutsättningar till att specialdesigna framtida cancerläkemedel.

Anna Herland och Anna Falk, Karolinska institutet, Modell baserad på Nobelprisbelönad forskning för att förstå hur Alzheimers sjukdom utvecklas

Anslag: 100 000 kr

Försöksdjur, speciellt möss och råttor, används i stor utsträckning i forskning om kronisk smärta och neurodegenerativa sjukdomar som Alzheimers. Men djurförsöken är inte så bra på att förutsäga vad som händer i människan. Även de cellmodeller som används idag har stora brister och de bygger på användning av celler och vävnad från avlivade försöksdjur.

För att få fram en mer relevant modell använder forskargruppen s.k. iPS-celler. Det är celler som tas ur vävnadsprover från vuxna människor och som genom genetisk omprogrammering omvandlas till stamceller. Tekniken belönades med Nobelpriset i medicin förra året.

Med hudprover både från patienter med Alzheimers sjukdom och friska personer skapar forskargruppen modellsystem för att bättre förstå sjukdomen. Att skapa modeller av både frisk och sjuk mänsklig vävnad ger förutsättningar för att förstå hur sjukdomen utvecklas och underlättar utveckling av läkemedel. Det ger bättre forskning samtidigt som djurförsöken ersätts.

Stina Oredsson, Lunds universitet, Utveckling av ny cancermedicin

Anslag: 100 000 kr

Varje år får ca 55 000 personer i Sverige en cancerdiagnos och ca 20 000 dör i cancer. Cancertumörer består av celler med olika aggressivitet. Cancerstamceller (CSC), är de värsta. De överlever ofta behandling och etablerar nya dottertumörer. Mycket cancerforskning idag inriktar sig på att utveckla nya cellgifter som fungerar bättre mot CSC än dagens mediciner.

Man vet redan att antibiotikan salinomycin hämmar CSC, men biverkningarna är alltför allvarliga. Oredssons forskargrupp har kemiskt modifierat salinomycin för att få fram en variant med färre biverkningar. De har nu ett 30-tal syntetiserade substanser med god effekt mot CSC som ska testas för att se vilka som ger minst biverkningar. Istället för djurtester arbetar forskargruppen med celltester för att utreda neurotoxicitet, genotoxicitet och metabolism. Målet är att få fram ett nytt, bättre cancerläkemedel för behandling av bröstcancer.

Sara Lindén, Göteborgs universitet, Utveckling av artificiella slemhinnor för studier av mag-tarmkanalens försvar mot bakterier

Anslag: 100 000 kr

Människokroppen har omkring 400 m² slemhinnor på insidan. Dessa slemhinnor skyddar kroppen mot infektioner genom att slemlagret hela tiden förnyas och forslar bort skadliga bakterier och andra organismer. Slemhinnorna är kroppens första skyddsbarriär och det är därför viktigt att studera hur de fungerar. I dagsläget används dels djurförsök, men också tester på mänskliga celler i laboratorium. Båda dessa metoder har dock nackdelar eftersom de inte helt kan efterlikna slemhinnorna i människokroppen. Syftet med detta projekt är att utveckla konstgjorda slemhinnor som på ett realistiskt sätt kan användas för att studera hur bakterier och kroppens slemhinnor påverkar varandra. Utvecklingen av dessa slemhinnor kommer både att minska antalet djurförsök, och öka förståelsen för hur specifika bakterier kan påverka och infektera människan.

Maria Karlgren, Farmaci, Uppsala universitet, Förmänskligad cellmodell visar om läkemedel kan ta sig till hjärnan

Anslag: 100 000 kr

Hjärnan skyddas från farliga ämnen av den så kallade blod- hjärnbarriären (BBB, från engelskans Blood-brain-barrier). Det är en mycket tät barriär som bl.a. innehåller proteiner med uppgift att ”kasta ut” farliga ämnen som försöker ta sig in i hjärnan.

Vid utveckling av nya läkemedel är det viktigt att veta om de kan ta sig över BBB eller inte. Hjärnan ska ju inte utsättas för farliga ämnen, men läkemedel som ska till hjärnan för att ge effekt där, måste kunna passera BBB.

Idag används levande försöksdjur eller vävnad/celler från avlivade djur i testerna. Men ny forskning har visat att både vilka proteiner som deltar i skyddet av hjärnan och mängden av dem, varierar mellan olika arter. Det förklarar varför djurtesterna har så dålig överensstämmelse med situationen i människa.

Forskargruppen utvecklar en ny, bättre cellbaserad BBB-modell och är övertygade om att det kommer att minska, och på sikt ersätta, djurbaserade modeller inom läkemedelutveckling.

Pär Matsson, Farmaci, Uppsala Universitet, Metoder för prediktion av intracellulär läkemedelsexponering

Anslag: 100 000 kr

För att ett läkemedel ska fungera måste det nå organet och de celler som ska påverkas. I dagsläget saknas bra metoder för att undersöka hur bra ett läkemedel når fram till målcellerna. Istället mäts läkemedelsnivåer i blodbanan på försöksdjur. Detta kan ge över- eller underskattningar på flera hundra gånger de verkliga nivåerna i cellerna. Läkemedel som ger bra resultat i djurtester kan därför sakna effekt eller ge allvarliga biverkningar när det ges till patienter.

Forskargruppen kartlägger läkemedelsupptaget i mänskliga celler som exponeras för ett hundratal olika läkemedel. Målet är att sedan utveckla datormodeller som beskriver hur läkemedel tas upp av cellerna och att i dator kunna förutse vilka cellulära nivåer ett nytt läkemedel kan ge. Läkemedelssubstanser som inte når sina målceller i tillräcklig mängd, eller som ger farligt höga nivåer, kan då filtreras bort i ett tidigt stadium av läkemedelsutvecklingen, och onödiga djurförsök kan undvikas.

Anna Forsby, Stockholms universitet, Nervcellsmodeller för att undersöka akut giftighet av kemikalier

Anslag: 100 000 kr

När kemikaliers giftighet utreds, studeras det i allmänhet på hela djur, oftast möss eller råttor – allt enligt regelverk utvecklat inom OECD. Dessa modeller är mycket grova och angeläget är att kunna studera kemikalieffekter på specifika organ, t.ex. nervsystemet.

Projektets mål är att utveckla nervcellsmodeller för att undersöka akut giftighet av kemikalier.

Forskargruppen har fått stöd från Forska Utan Djurförsök tidigare för ett liknande projekt. Nu ska de gå vidare och använda fler analysmetoder och byta till en stamcellslinje, för att bättre kunna mäta effekten av kemikalier på livsviktiga cellfunktioner i nervceller.

Andra forskare har visat att det går att ersätta de mycket plågsamma djurförsöken med en modell med hjärnceller från avlivade råttfoster. Forskargruppen ska utveckla en ny, ännu bättre metod, som inte kräver avlivning av dräktiga råttor och deras foster.

Malin Lindstedt, Lunds universitet, Utveckla och utvärdera en cellmodell som kan förutsäga vilka ämnen som kan orsaka en allergisk reaktion

Anslag: 100 000 kr

Kontaktallergi drabbar ca 15% av befolkningen. För att utvärdera om en kemikalie orsakar kontaktallergi används idag djurtester på marsvin och möss. Sedan mars 2013 är djurförsök dock förbjudna inom EU vid testning av kosmetika produkter. För att testa kemikalier som ska användas i andra produkter är allergitester på djur fortfarande tillåtet och krävs till och med ibland.

Därför finns ett behov av nya sätt att avgöra om ett ämne är allergiframkallande utan att det behöver testas på djur. Docent Malin Lindstedt forskargrupp har utvecklat en sådan metod.

Forskargruppens metod utgår från mänskliga celler som odlats i laboratoriet. Cellerna utsätts för en viss kemikalie varpå man renar fram delar av deras genetiska innehåll och överför det till ett mikrochip. Via chipet kan de sedan avläsa vilka gener som reagerat på kemikalien och hur de reagerat. Det ger en ”signatur” av genuttryck som visar om ämnet är allergiframkallande.

I utvärderingar har testet visat sig vara mycket tillförlitlig med en säkerhet upp mot 98 %, vilket innebär att det är betydligt bättre än djurtesterna på att upptäcka allergisk för människor. Testet kan även upptäcka allergisk vid inandning, något som det idag saknas etablerade testmetoder för.

För att kunna använda testmetod för lagstadgad testning så måste testet godkännas. För detta krävs utvärdering enligt internationellt godkända principer, vilket inletts. Ett godkännande innebär att metoden har mycket goda förutsättningar att minska antalet allergitester på djur och samtidigt minska allergisken med olika konsumentprodukter.

Lena Palmberg, Karolinska institutet, 3D-modell för att studera hur människans luftvägsslemhinna påverkas av nanopartiklar

Anslag: 100 000 kr

Forskargruppen utvecklar en modell för att studera hur människans luftvägsslemhinna påverkas av nanopartiklar. En 3D-modell har tagits fram där odlade celler används för att efterlikna miljön i människans luftvägar. Genom att använda celler som tagits från mänskliga luftvägsslemhinnor ska nu en ännu bättre modell utvecklas. Dessa celler har nämligen kvar sina ursprungliga egenskaper från människokroppen.

Forskargruppen ska testa vilka effekter nanopartiklar, som frigörs från bilars katalysatorer, har på människans luftvägar. Med en säker testmetod kan man på sikt ersätta de djurförsök som nu används för att studera om nanopartiklar är skadliga. En förbättrad 3D-cellmodell ger även möjlighet att minska antalet djurförsök för att studera samspelet mellan celler och deras miljö.

Bilaga 2

Föreläsningar 2014

Försöksdjursvetenskap, biomedicinerna på termin 4

Föreläsningen hölls av: Karin Gabrielson Morton

Universitet: Uppsala BMC

Föreläsning: Alternativ till djurförsök, 90 min

Datum: 18 feb

Antal deltagare: 41

Föreläsningar för studenter i UGSBR (Ett fast-track-program för utvalda forskarintresserade, begåvade studenter)

Föreläsningen hölls av: Karin Gabrielson Morton

Universitet: Uppsala universitet BMC

Föreläsning: Alternatives to animal models

Datum: 21 mars

Antal deltagare: Ca 10 unga/blivande forskare som ingår i UGSBR-satsningen

Mastersutbildning om forskning för nutritionister

Föreläsningen hölls av: Karin Gabrielson Morton

Universitet: KI Novum (Huddinge)

Föreläsning: Alternatives to animal models, 60 min

Datum: 16 maj

Antal deltagare: 12

FELASA C-kurs, Laboratory Animal Science

Föreläsningen hölls av: Karin Gabrielson Morton

Universitet: Uppsala universitet, BMC

Föreläsning: Alternatives to animal experimentation

Datum: 23 maj

Antal deltagare: ca 40

FELASA C-kurs, Laboratory Animal Science + biomedicinare (två parallella kurser)

Föreläsningen hölls av: Karin Gabrielson Morton

Universitet: Uppsala universitet, BMC

Föreläsning: Replacing animals – new opportunities in research

Datum: 12 nov

Antal deltagare: 72

Träff för ledamöter i djurförsöksetiska nämnder som representerar Djurskyddet Sverige och Djurens Rätt.

Föreläsningen hölls av: Karin Gabrielson Morton

Föreläsning: 2 h information och diskussion om alternativ till djurförsök

Datum: 25 januari

Seminarium i riksdagen (precis innan riksdagen debatterade förslaget bl.a. om 3R-center).

Föreläsningen hölls av: Karin Gabrielson Morton

Aktivitet: Deltog i paneldebatt

Datum: 19 februari

<http://www.forskautandjurforsok.se/aktuellt/visa/riksdagen-ger-sitt-stod-till-ett-center-for-alternativ-till-djurforsok>

Djurvårdareutbildningen vid Realgymnasiet

Föreläsningen hölls av: Karin Gabrielson Morton

Föreläsning: 2 h föreläsning om alternativ till djurförsök, Datum: 10 mars